МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Харківський національний медичний університет

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ МОРФОЛОГІЇ

17 квітня 2026 року

м. Харків, Україна

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гістології, цитології та ембріології
Кафедра анатомії людини, клінічної анатомії
та оперативної хірургії

«Актуальні питання сучасної морфології»

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю, м. Харків, 17 квітня 2026 року

Харків – 2026

УДК 611(082)

А43

Друкується за рішенням вченої ради
Харківського національного медичного університету.
Протокол № 4 від 23.04.2026 р.

Редакційна колегія:
Наконечна Оксана Анатоліївна, докторка медичних наук, професорка
Боягіна Ольга Дмитрівна, докторка медичних наук, професорка
Колісник Ігор Леонідович, доктор медичних наук, професор

Актуальні питання сучасної морфології: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 17 квітня 2026 року / ред. кол.: О.А. Наконечна, О.Д. Боягіна, І.Л. Колісник. Харків: ХНМУ, 2026. 147 с.

Current Issues in Modern Morphology: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference with International Participation, Kharkiv, April 17, 2026 / editor. col.: O.A. Nakonechna, O.D. Boiagina, I.L. Kolisnyk. Kharkiv: KhNMU, 2026. 147 p.

У збірці матеріалів конференції «Актуальні питання сучасної морфології» представлені результати наукових досліджень фахівців у галузі морфологічних наук із різних наукових та медичних закладів освіти України й інших країн. Матеріали присвячені сучасним досягненням і перспективам розвитку морфології, інтеграції фундаментальних досліджень із клінічною практикою, удосконаленню методів викладання морфологічних дисциплін та обміну науковим досвідом між дослідниками. Збірка призначена для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх зацікавлених.

©Автори, 2026

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

[1]Кудрявцева Т.О., [1]Цодікова О.А., [2]Лупир М.В.

1 - ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет», м.Харків, Україна

2 - Харківський національний медичний університет, м.Харків, Україна

Вступ. Сучасні соціально-економічні, демографічні, безпекові виклики та виклики нейромережевого інтелекту зумовлюють необхідність розв'язання стратегічного завдання, що постало перед професорсько-викладацьким складом медичних університетів України, а саме – підготовки висококваліфікованих лікарів, здатних здійснювати професійну діяльність в умовах невизначеності, підвищених ризиків та обмежених ресурсів. Ефективна підготовка такого фахівця можлива лише за умови забезпечення якісного практично орієнтованого навчання, яке в умовах воєнного стану набуває специфічних особливостей, особливо в університетах, розташованих на прифронтових територіях.

Одним із ключових викликів, що постає перед суб'єктами освітнього процесу, є впровадження змішаного навчання (blended learning) – освітньої концепції, яка поєднує традиційні аудиторні форми навчання з дистанційними та онлайн-методами. Реалізація цієї концепції вимагає від науково-педагогічних працівників не лише опанування сучасних методів мотивації, навчання та педагогічної діагностики, а й високого рівня розвитку цифрової компетентності, сформованої інформаційної та цифрової культури в середовищі e-learning.

Важливого значення набуває залучення широкого кола стейкхолдерів до освітньої взаємодії, а також активне включення студентів у процеси неформальної та інформальної освіти. Водночас здобувачі освіти мають опанувати нові підходи до навчальної діяльності, яка стає більш персоналізованою, контекстуалізованою та орієнтованою на інтеграцію

навчального, практичного та наукового компонентів. Такий підхід забезпечує можливість самостійного навчання, управління власним темпом, часом і місцем освітньої діяльності.

Метою публікації є висвітлення досвіду реалізації інноваційних підходів у підготовці майбутніх лікарів у Приватному вищому навчальному закладі «Харківський міжнародний медичний університет» (ПВНЗ «ХММУ») на сучасному етапі.

Основна частина. Аналіз сучасного стану медичної освіти та умов її реалізації спонукав колектив ПВНЗ «ХММУ» до розроблення й упровадження комплексу педагогічних умов, спрямованих на ефективну реалізацію інновацій у навчанні майбутніх лікарів.

Перша педагогічна умова передбачала системне вивчення європейського перспективного педагогічного досвіду впровадження інновацій у медичній освіті та створення каталогу методів і технологій, доцільних для інтеграції в освітній процес ПВНЗ «ХММУ». Реалізація цієї умови здійснювалася шляхом активної участі науково-педагогічних працівників кафедр у науково-практичних конференціях, майстер-класах, воркшопах, онлайн-зустрічах із провідними фахівцями вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти; обміну професійним досвідом; аналізу переваг і обмежень кожної освітньої технології; презентації напрацювань на засіданнях кафедр.

Результатом реалізації цієї педагогічної умови стало формування каталогу інноваційних технологій, до якого увійшли: імерсивні технології (віртуальна реальність – Virtual Reality (VR), доповнена реальність – Augmented Reality (AR), AnatomyAR+ на базі планшетів і смартфонів із відображенням тривимірних анатомічних структур та інтеграцією з підручниками й анатомічними атласами); симулятори високої точності (high-fidelity simulators); технології штучного інтелекту (Artificial Intelligence – AI), зокрема DeepMind, Watson for Oncology, (для підтримки процесів діагностики й лікування), ChatGPT (Generative Pre-trained Transformer) як інструмент забезпечення персоналізованого, адаптивного та ефективного навчання.

Друга педагогічна умова полягала у створенні цифрового освітнього середовища університету, яке інтегрує інноваційні технологій в освітній процес, підтримує змішане навчання та сприяє формуванню цифрової компетентності майбутніх лікарів. Реалізація цієї умови передбачала використання сервісів дистанційного навчання, інтерактивних освітніх ресурсів, електронних курсів, віртуальних симуляцій і розробку практичних кейсів із практикоорієнтованими завданнями, а також удосконалення системи моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти.

На кафедрі фундаментальних загальнонаукових дисциплін розроблено кейси «Деонтологія в медицині», спрямовані на формування в здобувачів освіти етико-деонтологічної компетентності, професійної відповідальності та навичок морально обґрунтованого прийняття рішень у клінічній практиці. Кейси містять опис реальних або змодельованих клінічних ситуацій, аналіз етичних принципів медичної діяльності та нормативно-правового забезпечення, а також аналітичні, дискусійні й рольові завдання з елементами рефлексії та чітко визначеними критеріями оцінювання результатів.

Реалізація зазначених кейсів у межах змішаного навчання сприяє інтеграції теоретичних знань із практичним досвідом, формуванню професійної ідентичності майбутнього лікаря та підвищенню готовності здобувачів освіти до етично виваженої професійної діяльності.

Третя педагогічна умова передбачала спрямованість освітнього процесу на формування професійної автономії та клінічного мислення здобувачів освіти шляхом інтеграції інноваційних технологій із практичною та науково-дослідною діяльністю. Вона реалізовувалася через застосування проблемно-орієнтованого та кейс-методу навчання, симуляційних сценаріїв клінічних ситуацій, міждисциплінарних і мультидисциплінарних проєктів, а також залучення студентів до науково-дослідної роботи й неформальної освіти.

Симуляційні технології навчання впроваджено на кафедрі професійно-орієнтованих дисциплін при підготовці студентів до складання об’єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту (ОСП(К)І). Науково-

педігогічними працівниками кафедри розроблено симуляційні сценарії клінічних ситуацій (практичні станції), які охоплюють основні клінічні дисципліни (внутрішня медицина, педіатрія, хірургія, акушерство та гінекологія, невідкладні стани). Робота здобувача освіти на практичній станції «Фізичний розвиток дітей» дозволяє продемонструвати низку інтегративних характеристик ділових і особистісних якостей майбутнього лікаря в галузі педіатрії: комунікативні компетентності та навички ефективного консультування батьків, вміння проведення антропометричного вимірювання дітей різного віку та інтерпретація результатів фізичного розвитку, зокрема за методом центильних шкал, сигмальних відхилень та індексів). Аналіз контрольних листів (чек-листів) оцінювання завдань, які виконували здобувачі освіти на клінічній і практичній станціях «Педіатрія», встановили достатній рівень сформованості знань, умінь та навичок, що обґрунтувало подальше включення до програми навчання студентів-медиків базових принципів клінічних умінь та навичок, які є складовими виконання клінічних кейсів із різних екзаменаційних станцій ОСП(К)І.

Це сприяло розвитку здатності майбутніх лікарів приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності, відповідальності за результати власної діяльності та готовності до безперервного професійного розвитку.

Висновок. Досвід ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет» підтверджує, що впровадження інноваційних підходів до підготовки майбутніх лікарів в умовах воєнного стану є результативним за умови цілісної та системної реалізації комплексу педагогічних умов. Інтеграція європейського педагогічного досвіду, застосування імерсивних технологій, симуляційного навчання та інструментів штучного інтелекту забезпечили підвищення практичної спрямованості освітнього процесу, його гнучкості та адаптивності до кризових викликів.

Перспективним напрямом подальших наукових розвідок є поглиблене вивчення ефективності використання технологій штучного інтелекту та імерсивних середовищ у формуванні клінічного мислення й професійної

Залевський Л.Л., Школьніков В.С., Стельмащук П.О.
ФОРМУВАННЯ БОРОЗЕН І ЗВИВИН НА ВЕРХНЬО-БІЧНІЙ ПОВЕРХНІ ПІВКУЛЬ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ПЛОДА ЛЮДИНИ 12 - 13 ТИЖНІВ ВНУТРІШНЬОУТРОБНОГО ПЕРІОДУ 21
Кіптенко Л.І., Понирко А.О., Рябенко Т.В.
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС НА КУРСІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ 23
Коваленко Л.П.
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ МОРФОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ 25
Колісник І.Л., Чеканова І.В., Лютенко М.А.
ВЛИВ ФТОРИДУ НАТРІЮ НА УЛЬТРАСТРУКТУРУ КАРДІОМІОЦИТІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ТВАРИН 29
Кольцова Л.В., Степаненко О.Ю.
СТАТЕВІ ВІДМІННОСТІ ВІДСТАНІ МІЖ СОСКОПОДІБНИМИ ВІДРОСТКАМИ ЧЕРЕПА ЛЮДИНИ 32
Комісова Т.Є., Мамотенко А. В., Коваленко Л.П.
ОЦІНКА СТАНУ КАРДІОРЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ УЧНІВ В УМОВАХ МЕТРОШКОЛИ 34
Кудрявцева Т.О., Цодікова О.А., Лупир М.В.
ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 36
Кущ О.Г.
ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІМФОЦИТІВ В СЕРОЗНИХ ОБОЛОНКАХ 40
Левченко О.А., Стецук Є.В., Волошина О.В.
РЕОРГАНІЗАЦІЯ СПОЛУЧНОЇ ТКАНИНИ М'ЯЗІВ ТА РОЛЬ МАКРОФАГІВ В ЇХ РОБОТІ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ) 42